

ЖАНДАРМЕРІЯ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ — поліцейське формування, організоване за військовим зразком. Корпус держ. жандармерії ЗУНР створ. згідно з рішенням Укр. нац. ради від 6 листопада 1918 (в основі організації — австро-угор. закон про жандармерію від 25 грудня 1894). Підпорядк. Держ. секретарству військ. справ ЗУНР. На місцях організовано окружні та повіт. команди жандармерії, а також сільс. і міські станиці. Гол. команда спочатку знаходилася у Львові, згодом її переведено до Тернополя, звідти — до м. Станіслав (нині Івано-Франківськ). Законом від 15 листопада 1919 Укр. нац. рада реорганізувала жандармерію: у питаннях забезпечення громад. безпеки вона підпорядковувалася держ. повіт. комісарам, у військ., госп.-адм., підготовки кадрів та контролю служби — безпосеред. кер-ву (командантам). Найвищою інстанцією у всіх справах стало Держ. секретарство внутр. справ, при якому створ. 6-й відділ жандармерії і поліції замість скасованої посади інспектора жандармерії. Після ліквідації у червні 1919 Держ. секретарства внутр. справ її послідовно пере-

підпорядковано Начал. команді УГА, команді запілля, військ. канцелярії диктатора ЗОУНР. Під час воєн. дій на укр. землях, що раніше входили до складу Рос. імперії, у липні 1919 Держ. жандармерію перейменовано на Нар. сторожу, щоб у насел. назва формування не асоціювалася із жандармерією царського уряду. Для несення служби безпеки на залізниці рішенням Держ. секретарства військ. справ від 24 березня 1919 організовано залізничну жандармерію. Держ. жандармерія перестала функціонувати на поч. 1920 водночас із припиненням існування УГА.

Рекомендована література

1. Козак І. Дещо про державну жандармерію ЗУНР // Укр. скиталець. 1923. № 16–17/18;
2. Литвин М. Українсько-польська війна 1918–1919 рр. Л., 1998;
3. Ортинський В. Силкові структури Західно-Української Народної Республіки. Л., 2004.

О. А. Гавриленко, М. Р. Литвин, О. Н. Ярмиш

Бібліографічний опис:

Жандармерія Західноукраїнської Народної Республіки / О. А. Гавриленко, М. Р. Литвин, О. Н. Ярмиш // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-20326>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).